مارکسیزم و ئەدەب: سێ بیرۆکەی سەرەکی.. نووسینی: لووک دان(*).. و: نەوزاد مەدحەت (گۆران عەبدوڵڵا)

تێگەشتنی مارکس بۆ ئەدەب چی بوو و دوواتر مارکسییەکان چۆن ئەدەبیان تیۆریزە کردووە؟ مارکسیزم یەکێک لە بەرفراوانترین ڕوانگە ڕەخنەییەکانی سەبارەت بە ئەدەب دابینکردووە و نزیکەی بە دوو سەدەیە تیۆریستانی ئەدەب وەکوو سەرچاوە بەکاریدەهێنن.
لەم نووسینەدا لە سێ بیرۆکەی سەرەکی نەریتی مارکسیستی لە ڕەخنەی ئەدەبیدا دەکۆڵینەوە.
سەرەتا لە هەڵوێستی مارکس خۆی لە بارەی ئەدەبەوە دەست پێدەکەین، دواتر ڕۆشنایی دەخەینە سەر زانستی کۆمەڵناسی ئەدەب، لەگەڵ ئاوێزانکردنی شیکاری کۆمەڵایەتی بۆ بابەتی ئەدەبی لە ئاستێکی فراواندا. لە کۆتاییشدا هەڵوێستەیەک دەکەین سەبارەت بە هێزی ماددی لە بەرهەمهێنانی ئەدەبیدا لەگەڵ پەیوەندی ئایدیۆلۆژیا و ئەدەب.

ڕێبازی مارکسیستی بۆ ئەدەب

چی دەزانیین سەبارەت پەیوەندی مارکس بە ئەدەبەوە؟ هیچ کەسێک بە بێ هۆکار ئەدەب ناخوێنێتەوە، زۆرجار وا باشترە لە هەنگاوی یەکەمدا هەوڵبدرێت بەرنامەیەکی ئەبستراکت دابنرێت بۆ تێگەشتن لە هۆکارە زاتییە تایبەتمەندییەکان. بە کورتییەکەی مارکس لە ئاستێکی فراواندا خوێنەرێکی لەڕادەبەر ناوازە بووە بەهەمان ڕادەش لە ڕووی چەندایەتییەوە.
مارکس لە تەمەنی لاوێتیدا چەندین هەوڵی سەرەتایی هەبوو لە بواری ئەدەبدا، لەوانە ڕۆمانێکی تەواو نەکراو و کۆمەڵێکی بەرچاو لە شیعر. هەروەها چەندین پرۆژەی پێشنیارکراوی سەبارەت بە ئەدەب و بابەتی ئەدەبی لە پاش خۆی بە تەواونەکراوی بەجێهێشتووە، لەوانە: تیۆری هونەر و ڕۆشنبیری و ئەویتریان سەبارەت بە ڕۆمانەکانی بەلزاک. لەگەڵ ئەوەشدا وەک ئەوەی تێری ئیگڵتن دەڵێ (ئەم نووسینە قەرزاری کارێکی گەورەیە) بەشدارییەکی ڕاستەوخۆ لە بابەت و کارە ئەدەبییەکانی مارکس و فردریک ئەنگڵسی هاوڕێ و هاوبیری، کە

تاڕادەیەک لەدنیای واقیعدا لاوازە.

دۆخی کۆمەڵا یەتی ئەدەب

یەکێک لە سادەترین تێڕوانینەکانی مارکسیزم هەر لەو سەردەمەوە کە کاریگەری لەسەر تیۆریزەکردنی ئەدەب هەبووە ئەوەیە کە کاری هونەری دەرهاویشتەی دۆخە مێژوویی□کەیەتی. تێگەشتنێکی تەواو لە کارە هونەرییەکە، شیکارێکی دۆخەکە لەخۆ دەگرێت. بەتایبەتی لە ناوەڕۆکی کاری هونەریدا گرنگە وەک بەرهەمی کار سەیر بکرێت. ئاستێکی باڵایە لە پرۆسەی بەرهەمهێنان، هەروەکوو هەندێ دۆخی مێژوویی هەن دەبنە ما یەی ها تنە دەرەوەی شێوەیەک لە پیشەسازی و دا بەشکردنی سەرچاوەکان، دۆخی مێژوویی هەیە جۆرێک لە کاری هونەری لێدەکەوێتەوە.

یەکێک لەو ڕێگا یانەی ئەم هونەرە خۆی تێدا نمایش دەکات پێی دەوترێت " کۆمەڵناسی" ئەدەب، کە هەوڵدانە بۆ خوێندنەوەی ئەو دۆخە کۆمەڵایەتییەی تێکەڵاوی بەرهەمی کار دەبێت. بۆ نموونە ئ□م ب□رتەسک نا بێتەوە لە دیمۆگرافیای کۆمەڵایەتی نووسەر و خوێنەر، خوێندەواری و ر□گ□رییە ئابووری و کۆمەڵایەتییەکانی سەر بڵا وکراوەکان و دیاریکردنی سەلیقە. گرنگە جیاوازی بکرێت لە نێوان ئەم دیسپلینە و ڕەخنەی مارکسیستی، کە مەیلی ئەوەی هەیە لە ژێر ڕۆشنایی تێڕوانینەکانی سەبارەت بە کۆمەڵگە هەوڵی تێگەشتن لە بەرهەمە هونەرییەکان بدات.

ئەدەب؛ وەک بەرهەمی هێزی ماددی

وەک ئەوەی پێشتر تێبینیمان کردووە، تێڕوانینی مارکسیستی بۆ ئەدەب جەخت لەسەر پەیوەندی نێوان هونەر و ئەو زەمینە کۆمەڵایەتییە دەکاتەوە کە بەرهەمی دەهێنێت. ئەم مکوڕبوونە لەسەر " ماددی□ " ل□وە تێدەپەڕێت تەنها ئیدعایەک بێت سەبارەت بە هونەر، بەڵکوو با یخدانە بە مرۆڤ و بارە دەروونییەکانی.

مارکس لە کتێبی ئایدیۆلۆجی ئەڵمانیدا بەشێوەیکی ڕۆشن سەرنج دەخاتە سەر پەیوەندی نێوان فیکر و هێزە مادییەکان وەک ئەوەی لێرەدا دەردەکەوێت: (بەرهەمهێنانی بیرۆکە و چەمک و هۆشیاری پێش هەموو شتێک و ڕاستەوخۆ لە پێگەی یەکەمدا لەگەڵ پەیوەندی ماددی مرۆڤ و زمانی ژیانی ڕاستەقینەدا تێکەڵ دەبێت. تێگەشتن، بیرکردنەوە، تێکەڵا وبوونە ڕووحییەکانی مرۆڤ، لێرەدا دەردەکەوێت کە ئەمانە بەشێکن لە خوو و ڕەوشتە مادییەکانی مرۆڤ. ئێمە لەوە سەرچاوە ناگرین کە مرۆڤەکان دەیڵێن، بیردەکەینەوە، رادەمێنین، نا

لەو کەسانەی وەک ئەوەی پێناسەکراون، ئەمە لە کەسی چالاکەوە دەستپێدەکەین… هۆشیاری ژیان دیاری ناکات. ژیان هۆشیاری دیاریدەکات.) بە دڵنیاییەوە ئایدیۆلۆژیا هەرگیز سەربەخۆ نییە، بەڵکوو ئەرکی شەرعیەتدانە بە هەیکەلەی ڕێکخستنە سیاسی و کۆمەڵایەتییەکان. هونەریش وەک بەشێک لەوسەرخانە بەخۆی ئامڕازی پێکهێنانی ئایدیۆلۆژیایە.
ڕەنگە پێمان وابێت مارکس هەستێکی بنەڕەتیمان دەداتێ لەوەی ڕەخنەی مارکسی چی لەخۆی دەگرێت، واتە بەم شێوازەی خوارەوە. چونکە بەرهەمە هونەرییەکان خاوەنی هەماسازیی و بنەمای تایبەت بە خۆیانن و تەنیا پەیوەندییەکی مەیل و ناڕاستەوخۆیان هەیە لەگەڵ ئەو جیهانە کۆمەڵایەتییانەی کە پێکیان دەهێنن. ئیتر هیچ دەرفەتێک نییە بۆ شیکاری ئەو کۆمەڵگایانەی کە تێیدا دروست دەبن. ڕاستر وایە مرۆڤ دەبێت لە هاتن و ڕۆشتنی بەردەوامدا بێت لەنێوان کاری ئەدەبی و وەک ئەوەی ئیگڵتن دەڵێ (ئەو دونیا ئایدیۆلۆژییەی کە تێیدا نیشتەجێیە.)
ڕەنگە ئارەزوو بکەین و بڵێین شتێکی سێیەم و جیاواز هەیە کە دەبێت لەبەرچاو بگیرێت: دەروونناسی خودی نووسەر. ئایا زۆرجار بەرهەمە هونەرییەکان دەربڕی کەسایەتی ئەو کەسانە نییە کە دروستیان دەکەن؟ ئایا ناسینی مێشکی هونەرمەندێک بۆ ئەگەرێکی زۆرەوە گرنگ نییە، تەنانەت ئەگەر نەمانەوێت پێشنیاری ئەوە بکەین کە شیکردنەوەی بەرهەمێکی ئەدەبی تەنها هەوڵێکە بۆ ئەوەی بزانین مەبەست لێی چی بووە؟
لە کاتێکدا و بەدڵنیاییەوە دەتوانین و وە پێویستە بیر لە نووسەرەکە و نووسینەکەیان بکەینەوە، بەڵام گرنگە ناوەڕۆکی ئەو تێڕوانینە مارکسییە لەبەرچاو بگرین کە دەروونناسی نووسەر بەرهەمی کۆمەڵگەکەیەتی لە ساتێکی دیاریکراوی مێژووییدا . ئەم تێڕوانینە بەڕوونی کاریگەری دەبێت لەسەر شێوازی نزیکبوونەوەی ئێمە لەگەڵ ژیاننامەی ئەدەبی و ڕەخنەگرانی ئەدەبی لە نووسەران.

ئەدەب و ئایدیۆلۆژیا

تەنها شتێک کە ئیگڵتن پێداگری لەسەر دەکات لە کاتی نووسینیدا سەبارەت بە ڕەخنەی ئەدەبی مارکسیستی ئەوەیە کە مارکسیزم کەمتر گرنگی بە جیاوازی داوە لە نێوانی کاری هونەری و پرۆسەی هونەری کە مەرجی دروستکردنەکەیە و داننانە بەو رێگایەی کە یەکانگیریان دەکات. لە ڕاستیدا شتێک کە پێویستە جەختی لەسەر بکەینەوە ئەوەیە نەریتی مارکسیستی و بە دڵنیاییەوە گرنگترین لە بیرمەندەکانی، ئەو

بەچوونە ناگرنەبەر کە هونەر خۆی هەمیشە ڕەنگدانەوەی شەفافانەی هەلومەرجی کۆمەڵایەتییە.
لەڕاستیدا بەهای هونەر، ڕەخنەی هونەری، تیۆری ئەدەبی و .. هتد بەشێوەیەک دەرئەنجامی ئەوەیە کە ئەدەب بێتە یەکێک لە پێگە گەشەکردووە ئاڵۆزەکانی و لە هەمان کاتدا لایەنە ڕووناکەکەی ئایدیۆلۆژیا. لەم خاڵەدا وا چاکە هەنگاوێک بچینە دوواوە و بپرسین : ئەرێ ئایدیۆلۆژیا چییە؟ ئایدیۆلۆژیا بە مانا نا مارکسیستییەکەی (یان گرنگ نییە بڵێین مارکسیستی)، ئاماژەیەکە بە مەیلی دۆگمای سیاسی، رەچەتەیەکی ڕۆشنە لەگەڵ هەندێک گرنگییەتی سیاسی. بەڵام ئایدیۆلۆژیا لە سیاقی مارکسیزمدا ڕەنگە بەشێوەیەکی سوودمەند لە چوار چێوەی باوەڕی سیاسیدا پێناسە نەکرێت. بە پێچەوانەوە، ئایدیۆلۆژیا سنووردارکردنی بیروباوەڕ، بەهاکان، دادگا و بیرکردنەوەکان و تەنانەت ڕەنگە کاری سەرکوتکردن و بەهەشی پەرچەکردارەکەی ببێتە مایەی شاردنەوەی چوار چێوەی ڕاستەقینەی کۆمەڵگەکە.

مەودای ڕوانگە

ئیگڵتن تێبینی ئەوە دەکات کە تێگەشتنی مارکسی ئەوەیە کە ئەدەب پەیوەستە بە ئایدیۆلۆژییەوە لەسەر دوو بنەمای تووندڕەوی.
یەکێکیان ئەو هەڵوەستەیە کە پێیوایە ئەدەب شێوەیەکی هونەری ئایدیۆلۆژیا خۆیەتی، واتە ئەمە هەموو شتێکە لە ئەدەب. کەواتە ئەدەب لە خۆیدا تێگەشتنێکە لە کۆمەڵگە خۆی.
بنەمای دووەم پێچەوانەی بنەمای یەکەمە، پێیوایە ئەدەب گەشەدەکات بە دژایەتیکردنی ئایدیۆلۆژیا (لایەنی کەم ئەدەبی باش بانگەشتەی ئەمەیان دەکات).
کەواتە ئیرنست فیشەر ئەم هەڵوەستەیانی هەڵبژارد لە هونەر دژ بە ئایدیۆلۆژیا، بۆیە ئەدەب بەشێوەیەکی تایبەتی شایانی گرنگی پێدانە تا ئەو شوێنەی ئەڵتەرناتیفی ئایدیۆلۆژی فەراهەم دەکات.
هەڵوەستێکی تر ئەوەیە هەروەکوو مارکسیزانی ناسراوی فەرەنسی لویز ئەڵثویسەر پێیوایە ئەدەب و هونەر ئایدیۆلۆژی نین، بەڵکوو نوێنەرایەتی ئەزموونێکی تایبەتی ئایدیۆلۆژیا دەکەن، دەکرێت کەمتر یان زۆرتر بارگاوی بن بە ئایدیۆلۆژیا. لەم ڕوانگەیەوە دەکرێت هونەر پانتاییەک لە دووری نۆرمە باوەکانی کۆمەڵگەوە دابین بکات و بە هۆیانەوە ڕەخنە لە نۆرمە باوەکان بگرێت. بەڵام بەلای ئەڵثویسەرەوە حەقیقەت ئەوەیە ڕەخنە ناتوانێت لەگەڵ خودی کاری ئەدەبییەوە بێتە دەرێ، چونکە بەشێوەیەکی یەکلاییکەرەوە

نوێنەرایەتی مەعریفەیە نەک ئەزموون. مارکسیزم بە شێوەیەکی نەریتی هێڵێکی وردی کێشا لە نێوان زیادە ڕۆیی ڕووناکبیری و دژەکانی بواری ڕۆشنبیری، هەروەها لە هیچ شوێنێک ئەم هاوسەنگییە بەم ڕۆشنییە بەردەست نییە لە تێگەشتنی مارکسیزم نەبێت بۆ ئەدەب.

(*)لووک دان؛ دەرچووی بەشی فەلسەفە و خوداناسییە لە زانکۆی ئۆکسفۆرد لە بەریتانیا، بایەخی سەرەکییەکانی بریتین لە مێژووی فەلسەفە و میتافیزیکی عەقڵ و تیۆری کۆمەڵایەتی.

سەرچاوە : TC The. Collector website
Luke Dunne , BA Philosophy & Theology
Posted November 23, 2023

https://www.thecollector.com/marxism-literature-ideas

ئەم بابەتە لە ژمارە ٢٧ی رۆژنامەی رەوت بڵاوبۆتەوە

8

مارکسیزم و ئەدەب : سێ بیرۆکەی سەرەکی

سەرچاوە : TC The. Collector website
Luke Dunne, BA Philosophy & Theology
Posted November 2023 23
https://www.thecollector.com/marxism-literature-ideas/

دیـــدارێک لەگەڵ هونەرمەنـــدی

شێوەکار هەرێم جەماڵ(*).. سازدانی: عەبدولا سەڵمان(مەشخەڵ)

لەجەرگەی پایزێکی تەڕ و باراناوی و بەدەم کزەبایەکی سارد و وەرینی گەڵای دارەکانی قەراغ شەستەکانی شار، هونەرمەندێکی کورد لە یەکێک لە ناوەندە هونەرییەکانی شاری ڤانکووڤەر، بەکۆمەڵەی تابلۆ و کاری هونەریی جوان دەیەوێت پەیامێک بدات بەگوێی سەردانیکەرانی پێشانگاکە و شار. ئەو هونەرمەندەش هەرێم جەماڵە. تابلۆکانی ئەم هونەرمەندە بەگشتی هەڵگری خەمی ئینسان و نمایشی ستایلێکی هونەری واقیعی و جوانن. ئەتمۆسفیری کارە هونەرییەکان سیخناخ بوون بە ڕەتکردنەوەی ئەم ماڵوێرانی و کارەسات و جەنگ و ئاوارەیی و کوشتنەی کە یەخەی مرۆڤایەتی گرتووە. هونەرمەند هەرێم جەماڵ لەنێوان خەمی ئینسان و هونەرێکی بەرز، زیرەکانە ڕایەڵەیەکی توووند و تۆڵی ئارایشت داوە. ڕۆژنامەی ڕەوت جگە لە ئامادەبوونی لەو پێشانگایە، پێشنیاری ئەم دیدارەشی خستە بەردەم هونەرمەند هەرێم و ئەویش خۆشحاڵانە پێشنیارەکەی قەبووڵ کرد.

بانیژەی ئەدەب و کلتوور: سەرەتا زۆر سوپاس بۆ قەبووڵکردنی ئەم دیدارە لەگەڵ ڕۆژنامەی ڕەوت. وەهای پیرۆزبایمان بۆ ئەم پێشانگایەت، بەچاوگێڕانێک بەنێو تابلۆکاندا، بینەر هەست بە پەیوەندییەکی قووڵ لەنێوان تابلۆکان و ژیانی ئینسانەکانی ئەم سەردەمە دەکات. یان بەمانەن هەست بە پەیوەندییەکی پتەوی نێوان هونەر و واقیع دەکات. بە بۆچوونی ئێوە هونەرمەند چیبکات تا ئەم پەیوەندییەی نێوان هونەر و واقیع بەزیندوویی ڕابگرێت؟

هەرەم جەمال : هونەر وهونەرمەندان پێگەی جیاوازیان هەیە لە کۆمەڵگەدا، شێوازی جیاوازیان هەیە بۆ دەربڕین و کارکردن.
هونەرمەندی زۆرهەیە لە دەرەوەی بازنەی ڕووداوەکان کار دەکەن، یان لە ڕێگەی هونەرەکەیانەوە جوانی بڵاو ئەکەنەوە و تێکەڵ بە گرفتەکان و واقعی ژیانی ئەمڕۆ نابن، کە بە بۆچونی من ئەوە مافی خۆیانە و ناکرێ بخرێنە ژێر ڕەخنەی ڕوخێنەر کە بۆچی هونەرەکەیان ڕەنگدانەوی گرفتەکان و ئەوەی ئەگوزەرێ نییە. بەڵکوو بگرە جێی دەستخۆشین کە جوانی وئاشتی ئەگوێزنەوە بۆ بینەر وە کۆمەڵگە پەیوەستی پێیان هەیە. منیش لەگەڵ ئەوەی زۆربەی لەسەر بابەتی جەنگ وستەم و قوربانیانی جەنگ و کارەساتە مرۆییەکانە، بەڵام زۆرجار هەڵدەستم بە کێشانی تابلۆی سروشت، گوڵ، دیمەنی ئارامبەخش و پڕ لە ڕەنگ. چونکە پەیوەستم پێیەوە و ئەمە مانای پشتگوێ خستن و دورکەوتنەوە نییە لە ئامانجە سەرەکییەکەم.
ئەکرێ ڕێژەک ستایلی کاردنی من بگۆڕێ بەڵام لە ئێستادا کاری من ئەوەیە پەیامەکەم بەو شێوەیە بگەیەنم. پێم باشە بە تابلۆیەک ڕای خۆم لەسەر بابەتێک یاخود ڕووداوێکی گرنگ دەربڕم، نەوەک قسەی لەسەر بکەم، یان ڤیدیۆیەک، نووسینێک، یا پۆستێک بڵاوبکەمەوە لە تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان. ئەوە کاری من نییە و کەسانی تر زۆرن بەو شێوە گوزارشتی بکەن. تەنانەت لە ئێستادا بەشێوەیەکی لە هاتووە لە تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان زۆر کەس قسە لەسەر بابەت و ڕووداو وپێشهاتەکان ئەکەن بەبێ شارەزایی و زانیاری دروست. جگە ئەوە پێم وایە پەیامێک یان بۆچونێک لەسەر بابەتێک لەڕێی کاری هونەرییەوە، زۆر زیاتر بایەخی هەبێت و بینەر تەئامانی هەبێت بەی و بیری لێبکاتەوە. وە زیندوو ڕاگرتنی پەیوەندی نێوان هونەرمەند و واقیع و بینەر پەیوەستی بە خۆئەپدەیت کردنەوە هەیە لەگەڵ ڕووداوەکان و ئەو ئیڤێنتانەی کاریگەری هەیە لەسەر هونەرمەند و ئاستای کۆمەڵگە.

بانیژەی ئەدەب و کلتوور : ناوەڕۆکی کارە هونەرییەکانت لەوەژن لە هەستی ئینسانیی بەرز. واتە ئینسان بەتە چەقی ئیشەکانت. خەمی

ژیان، منداڵ، ژن،ئاوارەیی و جەنگ..تاد دوواجار هەموو ئەمانە دەبنە پەیامی هونەری. تۆ لەڕێگەی ئەم کارە هونەرییانەوە دەتەوێت چ پەیامێک بگەێنیت؟

هەرێم جەماڵ :

بەڵێ، ئەوانەی ئاماژەت پێدا وە هاوکات مرۆڤە بێتاوانەکان و قوربانیان، زوڵم و ستەم، جەنگ و کاریگەرییەکانی، بابەتی سەرەکی کارەکانمن لە ئێستادا وە بە ڕێژەیەکی زۆر منداڵ چەقی کارەکانمە و هەزموونی هەیە لە کارەکانمدا. هۆکاری هەلبژاردنی ئەو بابەتانە بۆ کارەکانم ئەکرێ زۆربن. ئێمە لە جیهانێکدا ئەژین کە ئەم کارەسات و ڕوداوانە ڕۆژانە دەبینین و دوبارە ئەبنەوە و کۆتایی نایەن. نەک تەنها شایەتحاڵی ئەو ڕووداوانە ئەبین بەڵکوو زۆرێکمان ئەزموونمان کردوە و ئێستاش ڕوودەن، وە تەنها خەڵکی بێتاوان و بێدەسەڵات دەبنە قوربانی و سووتەمەنی لەم نێوەندەدا.

سەبارەت بە هەڵبژاردنی مناڵ لە چەقی کارەکانمدا، چەند هۆکارێک هەیە. وەک مرۆڤ پێم وا بێت هەموومان هاوڕاین لە نێوان ئەم هەموو ڕووداو و کارەساتە مرۆییانەدا، منداڵ تاکە کەسە کە بێتاوانە و هیچ پەیوەندییەکی نییە بەوەی لە چواردەوری ڕوو دەدەن. منداڵ بێئاگایە لەوەی بۆچی دەکوژرێ، برسی دەکرێ، زوڵمی لێ دەکرێ، بێ دایک و باوک دەکرێ. منداڵ بێئاگایە لەوەی بۆچی دەبێ لەناکاو ئاوارە بکرێ. منداڵ بێ ئاگایە لەو دینەی بۆی دیاری کراوە. منداڵ پێویستە تەنها منداڵ بێت و دڵخۆش بێت.

هۆکارێکی تری بوونی منداڵ لە کارە هونەرییەکانمدا ڕەنگە ئەوە بێت کە خۆم مناڵیم لەدەست داوە بەهۆی جەنگەوە. زیاتر لە هەشت ساڵی مناڵیم لە کەمپی پەنابەران بەسەربرد لەگەڵ خانەوادەکەم کە وەک زیندان بوو، هاتنە دەرەوە لەو کەمپە تەنها بۆ کارکردن بوو لەو تەمەنە کەمەدا. جەنگ ساتەکانی مناڵی بردم وە ئێستاش هەر منداڵێک ئەبینم لەو بارودۆخە مناڵی خۆم بیردەکەوێتەوە، بۆیە ئەمەوێ دڵخۆش بن. ئێستاش کە منداڵان ئەبینم خەریکی یاری کردنن پێمخۆشە بەم یارییان لەگەڵ بکەم و قەرەبووی ساتە لەدەست چووەکانی مناڵیم بکەمەوە.

ئێمە لە جیهانێکدا ئەژین کە پڕە لە جەنگ و نادادپەروەری وە خەڵکی بێتاوان بوونەتە قوربانی چاوچنۆکی بەرژەوەندییەکانی ڕژێمی سەرمایەداری. وەک چارلی چاپلین لە فیلمی ‘دیکتاتۆر’ ئەڵێت “یەهودی وغەیرە یەهودی، ڕەش و سپی، فەرقی نییە. مرۆڤ بوون واتە هەموومان هاوکاری یەکتربین. نەفرەت و ڕق لێبوونەوە کاری ئێمە نییە. زەوی بە پێی پێویست جێی بۆ هەممومان هەیە و پێویستی هەموومان دابین ئەکات.”

ئەمەی هونەرمەندیش خۆ ئەگەر نەشتوانین گۆڕانکاری بکەین، بەڵام ناتوانین دەست و چاومان دابخەین، وە ئەکرێت بە هونەرەکەمان دۆخەکە بەرجەستە بکەین و کاریگەری دروست بکەین.

بانیژەی ئەدەب و کلتوور : کەرەستە و مەتریاڵەکانی ئیشە هونەرییەکان جیاواز بوون. تیایاندا هەبوو زەیتی بوون لەسەر کانفاس و هەشبوو ئەکریلیک، هەشبوو موجەسەم. ئایا ناوەڕۆکی ئیشە هونەرییەکان وا دەکات کە ئەو کەرەستانە هەڵبژێریت، یان ستایلی هونەریی وا دەخوازێت؟

هەرێم جەمال :

بەکارهێنانی جۆری کەرەستە بۆ کاری هونەری ئەکرێت هەم بە پێی جۆری ستایلی کارکردن وە هەم بەپێی ناوەڕۆکی کارەکە بگۆڕێت. لەگەڵ ئەوەی زۆربەی کارەکانم لە تابلۆیا خۆی ئەبینێتەوە، بەڵام هەندێ جار کۆنسێپتی کارەکە وا ئەخوازێت کە کەرەستەیەکی دیکە بەکاربهێنم کە ڕەنگە زۆر دووربێت لە تابلۆ و بچێتە چوارچێوەی ڕێبازێکی دیکەی هونەری. هەربۆیە کاری هونەری لای من تەنها تابلۆ نییە. هەرچەند ستایل و کارکردنی من زیاتر لەڕێگەی تابلۆوەیە بەڵام زۆرجار سەردانی گەلەری و پێشانگە هونەرییەکان ئەکەم کە کار لەسەر کەرەستە و ڕێبازی جیاواز ئەکەن، وە زۆر گونجاوە لەگەڵ ناوەڕۆکی کارەکان و زۆر بە دروستی و بە قووەی پەیامی کارەکەیان ئەگەیەنن.

بانیژەی ئەدەب و کلتوور : ئەم پێشانگایە سێیەمین پێشانگاتان بوو لە هەرێمی بریتش کۆڵۆمبیای وڵاتی کەنەدا، بەگشتی ڕەوەندی کوردیی چۆن پێشوازییان لەم پێشانگایەت کرد؟

هەرێم جەمال :

بەڕاستی ئەمە سێیەمین پێشانگەم بو لەوێ وە بە خۆشحاڵییەوە ئامادەبوویەکی زۆری لێبووە بەڵام بەداخەوە ڕێژەی سەردانکردنی کوردەکان زۆر کەم بووە. ئەمە وەک گلەیی نییە لەلایەن منەوە چونکە

پێم وابێت زۆری کوردەکان ئآشنان بە چیرۆکی کارەکانی من وە ڕەنگە تەنانەت زۆرێکیان لە هەمان بارودۆخدا بووبن وە هەمان چیرۆک و کارەساتیان بەسەردا هاتبێت. بۆ من زیاتر گرنگی لەوەدایە پەیامێکە بگات بە خەڵکی دەرەوە و غەیرە کورد کە خۆشبەختانە تا ئێستا سەرکەوتوو بووم. کاتێک کە بینەرێکی بیانی دێتە ناو پیشانگەکەم و لە کارەکانم ئەڕوانێت، بە دڵێکی پڕەوە قسەم لەگەڵ ئەکات و هەڵهەنجان بە کارەکانم ئەکات و دواتر داوای لێبوردن ئەکات کە ئەو هەموو کارەساتەمان بەسەر هاتووە، ئەوکات من دڵخۆش ئەبم چونکە پەیامی کارەکانم گەشتووە و کاریگەرییەکەی ئەبینم. بەڵام پشتگیری و سەردانکردنی کوردەکان زیاتر ئەبێتە جێی دڵخۆشی کە ببینم بایەخ ئەدەن بە کاری هونەری، وە بوونی کۆمەڵگەیەکی کوردی کە بایەخ بدات بەو چالاکییە هونەرییانە گرنگە.

بانیژەی ئەدەب و کلتوور : پەیوەندییتان لەگەڵ هونەرمەند و دەزگا و ناوەندە هونەرییەکانی وڵاتی کەنەدا چۆنە و لە چ ئاستێکدایە؟ ئایا توانیوتانە ڕایەڵەیەک دروست بکەن؟

هەرێم جەماڵ :

پەیوەندی دروست کردن لەگەڵ دام ودەزگا هونەرییەکان کارێکی خێرا و ئاسان نییە، بەوەی کە هەزاران هونەرمەندی لێیە کە ماوەیەکی زۆرە لێرە دەژین و کاری هونەری ئەکەن بەبەراورد لەگەڵ من. هەروەها زۆربەی کار و پرۆژە هونەرییەکان لێرە پەیوەستە بە شێوازی کارکردن و پێشکەشکردنی پرۆپۆزەڵ. بەڵام جێی دڵخۆشییە کە توانیومە جێ پێی خۆم سەنگین بکەم و پەیوەندی دروست بکەم لەگەڵ هەندێ لە دام و دەزگا هونەرییەکان و گەلەرییەکان. هەروەها توانیمە کۆمەڵێک هاوڕێ و هونەرمەندی زۆرباش بناسم و پردێک دروست بکەم کە بتوانم هەندێ جار یەکتر ببینین و سەردانی ئیڤێنتە هونەرییەکان بکەین و گفتوگۆ بکەین. هەروەها لەم چەند ساڵەی کە لێرە بووم توانیومە پانتایی

کارکردنم زیاتر بکەم و لە چەند پرۆژەیەکی هونەری بەشداربم لە ولاتانی ئەمریکا و ئیتالیا و نیوزیلاند، وە توانیومە پەیوەندی دروست بکەم لەگەڵ هونەرمەندی بە ئەزموون و بەتوانا کە هەریەک لە وڵاتەکەوە بەشدار بوون.

بانیژەی ئەدەب و کلتوور : بەشێکی زۆری کارە هونەرییەکانت هەم واقیعین و هەمیش ئاوێتەکراون بە رادیکاڵییەت و ڕووتکردنەوەی واقیعی فەرزکراو. ئایا پێتوانییە ئامانج لە ئەم ڕێبازە هونەرییە گۆڕینی واقیعی فەرزکراوە بەرەو دنیایەک کە خاڵی بێت لە جەنگ و کوشتن و هەژاری و برسێتی؟

هەرەم جەماڵ :

کارەکانی من پەیوەندی بە واقیعی ژیانی خۆم و ملیۆنان کەسی ترەوە هەیە. واقیعی ئەو بارودۆخەی چ لە ڕابردوودا ڕوویداوە وە کاریگەری جێ هێشتووە یاخود ئێستا ڕوودەدات وە ڕەنگە بەردەوام بێت بە داهاتووش. لەبەر ئەوەی خۆم ئەزموونی ئەو بارودۆخ و کارەساتانەم کردووە، وە ئێستاش بە واقیعی ئەیبینم بۆیە زۆرجار پێم خۆشە هەر بەوشێوە و بەو ڕێبازە واقعگەراییانە دەریبڕم و کاری لەسەر بکەم بەڵام بە ئاوێتەبوون لەگەڵ ئەو خەیاڵە و بیرەکە و مەبەستانەی کە هەمە و ئەمەوێ بیانخەمەڕوو. بۆیە کاتێک مناڵێکی هەژار ئەبینی لە تابلۆکەمدا کە لەسەر بەرمیلێکی پڕ نەوت دانیشتووە و لەسەرخاکەکی پڕ لەزێڕ و پڕ داهاتە، وە پارچەکانی وڵاتی لەپێش چاودا هەرزانفرۆش ئەکرێت، ئەم دیمەنە ڕەنگە بە واقیعی وەک دیمەن یان فۆتۆیەک نەیبینین بەڵام لە ڕاستیدا ئەوە واقعەکە و هەستی پێ ئەکەین.

بانیژەی ئەدەب و کلتوور : کاک هەرەم گیان ببەخشە ماندوومان کردی و جارێکی تر سوپاست دەکەین. ئەگەر شتێکی ترت ماوە بیڵێی دەتوانیت بفەرموویت.

هەریم جەماڵ :

زۆر سوپاس بۆ ئێوە و ئەم چاوپێکەوتنە، خۆشحاڵ بووم. لە کۆتاییدا تەنها ئەتوانم بڵێم هیوادارم لەهەرشوێنێکی ئەم دونیایە هیچ کەس دووچاری ستەم و جەنگ نەبێتەوە و خەندە لەسەر لێوی منداڵان نەبڕێ.

(*)هونەرمەند هەرێم جەمال لە شاری هەڵەبجە لە کوردستانی عێراق لەدایک بووە. بەوانامەی بەکالۆریۆسی لە هونەرە جوانەکان وەرگرتووە و هەروەها پڕۆگرامی مەشقی مامۆستایی لە زانکۆی بەرمینگهام لە شاری هەولێر تەواو کردووە. هەرێم جەمال لەماوەی ژیانی هونەریدا بەشداری زیاتر لە چل پێشانگای هونەری کردووە کە هەشت دانەیان پێشانگای تایبەت بوون. لەبواری فیلم و نواندنیشدا چالاک بووە و لە کورتە فیلمی (بیرەوەرییەکانی ماڵەوەی هەرێم) کە لە فیستیڤاڵی فیلم لە ڤانکووڤەر کەنەدا نمایش کرا و سەرکەوتنی بەدەست هێنا. هاوکات لەگەڵ کۆمەڵێک میوزیکژەن و ئاوازدانەری بەتوانا لە وڵاتی ئەمریکا بەشدارە لەپرۆژەی Songs of Hope, کە هەستاون بە داڕشتنی ئاواز لەسەر تابلۆکانی هەرێم و نمایشکردنی و ژەنینی لە شارە جیاجیاکانی ئەمریکا. وا بڕیارە لە سەرەتای ساڵی ٢٠٢٤ لە ویلایەتی تەنەسی نمایش دەست پێ بکەنەوە. هەرێم جەمال ماوەی چەند ساڵێکە لە شاری ڤانکووڤەر لە وڵاتی کەنەدا دەژێت و سەرقاڵی وتنەوەی وانەی هونەرە.

هونەری دۆبلاژ لەفیلم و دراما.. حەیدەر عەبدولڕەحمان

دەستپێك: سەرچاوەی ئەو نووسینەم لەئەنجامی کاریگەر بوونم بوو بەچەند بەرهەمێکی مۆنتاژ کراوی کۆری و فارسییەوە هات، کە هەریەك لەوان توحفەیەکی بێ دەگمەن بوون لەدنیای درامادا.
ئەو کات هەستم بە گرنگی دۆبلاژ و بایەخە بە پێزەکانی کرد، بەم دەرکەوت هەندێ لەو بەرهەمە دۆبلاژکراوانە چ بۆشاییەکی گەورە لەپانتایی پڕ لەبۆشایی دۆبلاژی دراما لای ئێمەی کورد پڕ دەکەنەوە، هەروەك چۆن زۆرێك لە ئارەزووەکانی بینینی فیلم و درامای بەپێز بەدی دەهێنن، لەهەمان کاتدا دەبنە چ قوتابخانەیەك بۆ دراماکارانی ئەمەو تێگەیشتن لەچەمکی راستەقینەی دراماو بایەخەکانی .

بە پێچەوانەی دراما بازرگانیە تورکیە کرچ وکاڵەکان، کە دوور لە بەها مرۆیی و ئەخلاقیکان، بە ماوەیەکی دوور، کەناڵە لەکالیە بازرگانیە نابەرپرسەکان، دوور لەبەرچاو گرتنی هیچ داب و نەریت و کولتوورێکی کۆمەڵایەتی بۆ قازانجی خۆیان لەهەوڵی وێرانکردنی ئەو کولتوورە رەسەنەی ئێمە دابوون. بەڵام ئێستا لەشەرمی بەرهەمە بەپێزەکان، ئەو دراما کرچ و کاڵە تورکیانە بەرەو بوونەوە لە ناوچوون دەچن.
ئێستا تەوژمی بەرهەمهێنانی دەبلاژ کردنی بەرهەمە فارسی و کۆرییەکان و عەرەبیەکان لە گڕو تینێکی زۆر دایە، کەناڵە تەلەفزیۆنیە ئاسمانیەکان جگە لە بەرهەمهێنانی زنجیرە درامای خۆماڵی بەشی دەبلاژیشیان کردۆتەوە، جگە لە هەموو ئەو پێگەو سایتە هونەریانەی بە پێی توانستی خۆیان فیلم و زنجیرە دراما دەبلاژ دەکەن، یاخود ژێر نووسی بۆ دەکەن .
ئەزموونی دەبلاژ توانستی زۆر لە ئەکتەرانی ئێمەی لە رووی دەنگ و پێر فۆرمانسی نواندن دەرخست و هەندێ لەوان سنووری توانستی ئەکتەرە رەسەنەکانیان تێپەڕاند، بۆیە من ناتوانم هەرگیز توانای داهێنانی (قادر جەلال) لە رۆڵی بزورگ ئاغا(عەلی نەسیریان) لە زنجیرە درامای شەهرەزادو (کاوە قادر) لەرۆڵی (لی سوون جای) گەورە پزیشك لە زنجیرە درامای کۆری (هەجۆن) لە بیر بکەم .

هونەری دەبلاژ چیە؟

زاراوەی دەبلاژ لەرەسەندا زاراوەیەکی فەرەنسییە (Dubbloge) بە یەکەم جاریش ئەو زاراوەیە ساڵی 1928دوای دەرکەوتنی فیلمی بەدەنگ لە فەرەنسا سەری هەڵدا.
پرۆسەکە بریتیە لەدەنگی ئەکتەرێك بەزمانێکی دیاری کراو، دەخرێتە سەر دەنگی ئەکتەرێکی تری رەسەن بەزمانێکی تر، بەڵام بەهەمان ریتمو وێنەو فۆرمی نواندن و کاریگەرییە دەنگیە رەسەنەکان .
بەرهەمهێنەرەکان لەو دەمەدا بەئامانجی وەرگێڕانی زمانی فیلم و زنجیرەکان چەندین بژاردەیان خستە روو، لەوانە :
1.پاراستنی دەنگە رەسەنەکە و وەرگێڕانی دەق لە ژێرەوەی دیمەنەکان (ژێرنووس).
2.یاخود تۆمارکردنەوەی بەرهەم بەزمانێکی تر، وەك فیلمی (تارمایی نیوە شەو)کە بە زمانی ئەڵمانی و زمانی ئیتاڵی و ئەسپانی و فەرەنسی وەرگێڕدرا.
لەساڵانی دوایشدا (مستەفا عەقاد)ی دەرهێنەری عەرەب، فیلمی (الرسالە) ی بەهەمان فۆرم بە زمانی ئینگلیزی تۆمار کردەوە.
بەڵام دواتر بیری وەرگێڕانی دەنگ لەنێو کۆمەڵێک ئەزموونێکدا، بوو

بەبژاردەیەکی گشتی بە سەرکەوتنی هونەری دۆبلاژ.
لەرووی پراکتیکییەوە بۆ ئەنجامدانی دۆبلاج پێویستیت بەسەر لەنوێ داڕشتنەوەی دەق هەیە بەو زمانەی دەتەوێت دۆبلاژی بۆ بکەیت، جگە لە پێویستیت بە دەرهێنەرو سیناریست و ئەکتەری نوێ.

لەو حاڵەتەدا پرۆسەی دۆبلاژ کردن دەبێتە پرۆسەیەکی هونەریی نوێ و پێویستیت بە

1. پەرفۆرمانسی دەنگیی ئەکتەرو تواناو شارەزا بوونیەتی لەو هونەرەدا 2. توانستی ئەکتەر بۆ بەرجەستە کردنی خەسڵەتەکانی ئەکتەرە رەسەنەکە 3.هەمەرەنگی لەدەنگی ئەکتەردا

بۆیە کاری ئەو ئەکتەرەی کاری نواندن دەکات لەدۆبلاژدا کارێکی ئاسان نابێت، چونکە دەبێت بەهەمان ئاستی ئەکتەرە رەسەنەکە نواندن بکات، بەهەمان تۆن و چینی دەنگ و هەمان هەست و خرۆشی نواندن. قۆناغەکانی دۆبلاژ کردن

کاری دۆبلاژ کردن بەچەند قۆناغێك تێدەپەڕێ، لەدەستپێکدا دەقی ئەو بەرهەمەی دۆبلاژی بۆ دەکرێت وەردەگێڕدرێتە سەر زمانێکی نەوخۆیی پاراو، دواتر بەرهەمەکە دەچێتە ستۆدیۆ و میکساجی بۆ دەکرێت پاشان تۆمار دەکرێت .

بەڵام بەهەمان ئەو کارلێکە دەنگانەی لەدەنگە رەسەنەکەدا هەبوون، کە یەکێکە لەکارە هەرە سەختەکانی پرۆسەی دۆبلاژکردن
.

لەقۆناغە سەرەتاییەکانی سەرهەڵدانی هونەری دۆبلاج لە فەرەنسا و بۆ ماوەی چەند ساڵێك ئەکتەرەکان تەنیا لەوی خۆیان لەگەڵ دیمەنەکاندا دەجولاند، بەڵام ئەم فۆرمە فۆرمێکی سەرکەوتوو نەبوو، بووە هۆی شکست هێنانی ئەم هونەرە، بەڵام دوای هاتنە پێشەوەی چەند ئەکتەرێکی خاوەن ئەزموون لە رووی دەنگ و نواندنەوە، ئەم کێشەیە چارەسەر کرا.

بەڵام ئەستا میکانیزمی ئامادەکردنی دۆبلاژ بەهۆی پێشکەوتنی تەکنەلۆژیاو دەوڵەمەند بوونی ئەزموونەکە، ساناتر بووە، بۆیە هەست بە بەرفرەوان بوون و تەشەنەسەندنی دەکەین.

ئەگەرچی تا ئەو ساڵانەی دواییش زۆربەی فیلمەکان تا ئەو کاتەی ئەستاش بە ژێر نووس بەرهەم دەهێندرێن و وەك پێویست سەقامگیر نەبووە، لە بەر دوو هۆکاری سەرەکی:

1. بەهۆی زۆری خەرجییەکانی بەرهەمهێنانی ئەو هونەرە .

2.سەختی دابین کردنی بنەماکانی دۆبلاژ لەرووی ئەکتەرو ئامێرو ئامرازە هونەرییەکانی.

بە چارەسەر کردنی کێشەی دووەم، لە هەندێ وڵات دا، هەوڵی بەردەوام لە ئـارادایە بۆ پێشخستنی هونەری دەبلاژ لەڕێگەی ئەکادیمیاو سەنتەرە هونەرییەکان و کەناڵە تەلەفزیۆنییەکان، بە کردنەوەی چەندین وۆرك شۆپ و خولی راهێنان بۆ ئەکتەرەکان.

دەبلاژی کوردی:

لە ناوەڕاستی چلەکانی سەدەی ڕابووردوو، ئەو هونەرە گەیشتە وڵاتانی ڕۆژهەڵات، سەرەتاش بە دەبلاکردنی فیلمی کارتۆنی مناڵانەوە دەستی پێکرد، لەلایەن چەند کەناڵێکی تەلەفزیۆنی لە سالەکانی دەستپێکی نەوەدەکان، دەبلاژ لە کەناڵە لۆکالییەکاندا، بە فۆرمێکی سادە وپشت بەستوو بە چەند توانایەکی کەم و دیاری کراو لە لایەن چەند هەوادارێکەوە سەری هەڵدا، بە تایبەت لە فیلمی کارتۆندا. زۆر لەو فیلمانە بە ئەوەی دەق ئامادە بکرێت، لەسەر وێنەکان ئەکتەر دیالۆگی بەوێنەکان دا دەنا.

ئەکتەر لە هونەری دەبلاژ دا:

ئەکتەر توخمی سەرەکییە لەهونەری دەبلاژدا، کۆڕستەی بنەڕەتی ئەکتەرلەو هونەرەدا دەنگە، کە بەهۆیەوە دەتوانێ نواندنێك بکات هاوشێوەی ئەکتەرە سەرەکییەکە، لەرووی پێرفۆرمانس و ریتم، بەڵام مەرج نیە هەمان تۆنی دەنگ لە یەك بچن، چونکە زۆر جاران تۆن و ئیلقای ئەکتەری دووەم یان باشتر یان لاوازتر لە ئەکتەری یەکەم دەردەچێت، بۆ بەرارد کردنی هەردوو دەنگ دەتوانی ئاستی هەر یەکەکیان لە گەڵ ئەوی تریان بزانی.

ئەکتەری دەبلاژ جۆرێک لە تایبەتمەندی هەیە لەگەڵ ئەکتەری ئاسایی،کە پشت بە هەست و تەکنیکی بەرزی خۆی دەبەستێت، رەنگە لە هەندێ حاڵەتدا ئەکتەری دەبلاژا یەك فۆرمی دەنگی زۆرتر بەکار بهێنێ لە نواندنداو ئەکتەری سەرەکی توانای ئەو هەمەڕەنگییەی دەنگی نەبێ، لەوانەش هەمەجۆری لە تۆن و چینی دەنگ بەخێرایی، یاخود لاسایی کردنەوەی دەنگی ئاژەڵ لە فیلمی کارتۆن و فیلمی ئەنیمەشن، کە لە توانای هەموو ئەکتەرێك دا نیە.

هەموو وزەو تواناکانی ئەکتەری دووەم،کە کەوتۆتە پشت کامێرا، دەبێتە قوربانی ئەکتەری یەکەم کە لەبەردەم کامێرادا دەبینرێت.

ئەگەربینەرهوشیارییەکی هونەری هەبێت، کاتێ بەرهەمێکی بیانی دەبینێت، ئەو زانیارییەی هەبێت بزانێت، ئەو توانا دەنگییەی لە بەرهەمێکی دەبلاژ کراودا دەیبینی، توانای ئەکتەرێکە

لە نەتەوەکەی خۆت، بەڵام بە بەرگێکی تر.
کارە هونەرییەکە بە ئەکتەر کاتێك دەست پێدەکات کە هەندێ رستە لەدەق دا هەموار دەکرێتەوە، بەشێوەیەك لەگەڵ دەقە ڕەسەنەکە هاوسەنگ بێت و جولانەوەی لێوەکان لەگەڵ دیالۆگ گونجاو بن و بینەر هەست بە وەرگێڕان نەکات .
دوای ئامادەکردنی دەق بەزمانێکی خۆماڵی سادەو هاوسەنگ، دەنگ لەستۆدیۆ تۆمار دەکرێت، لە کاتێکا وێنەی ڕەسەنی بەرهەمەکە ڕاستەوخۆ لە سەر شاشە دەبینی و هەوڵ دەدات، هەمان دەنگ و هەمان پێرفۆرمانس و نواندن بەکار بێنێ، ئەو کاتە ئەکتەر زۆر پێویست دەبێت بە بەرهەمە ڕەسەنەکە.

ڕۆژنامەی ڕەوت ژمارە ٢٧

ڕۆژنامەیەکی سیاسییە ڕێکخراوی بەدیلی کۆمۆنیستی لە عێراق دەریدەکات.

[بۆ خوێندنەوەی ئەم ژمارەیە کلیکی ئێرە بکەن.].

[Rawt_27Download]

جیهان وەک خۆی.. وەرگێڕانی لە عەرەبییەوە : پشکۆ ناکام

چۆن ئەمریکا ڕێگەی دا ئێران دەست بەسەر ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستا بگرێ.!!

…تایتڵی ئەم بابەتە ناوی ئەو کتێبەیە کە بەم دواییە لە نووسینی “بن ڕۆدس” دەرچووە ، ناوبراو لە ئەنجومەنی ئاسایشی نەتەوەیی

ئەمریکا لە ساڵانی 2011-2013 بەرپرسی مەلەفی سوریا بوە و دواتر مەلەفی ووت و وێژ لەگەڵ ئێرانا دەربارەی دۆسیەی نەوەویەکەی وەرگرتوە..

“ڕەدس” ئەڵێ لە “مسقط”ی پایتەختی سەڵطەنەی “عومان” بە نهێنی زیاتر لە بیست جار لەگەڵ بەرپرسیارانی ئێرانی کۆبۆتەوە ، باس لەوە ئەکا کە”سەرۆک ئۆباما” بە شێوەیەکی سەیر ڕقی لە عەرەبە و هەردەم بە ڕاوێژکارەکانی ئەووت کە: عەرەب هیچ بیر و باوەڕ و شارستانیەتێکیان نیە و بیابان نشین و دواکوتوون ، لە بەرامبەرا بە ئاشکرا و بە چاکی باسی لە ئێران و سەرسامی خۆی بە شارستانیەتەکەی ئەکرد..، ئەو دووپاتی ئەکاتەوە کە “سەرۆک ئۆباما” لە ساڵی 2010 وە دەستی کردبوو بە پەیوەندی کردن لەگەڵ ئێرانا دەربارەی تەماعە نەوەویەکانی ، ئێران پێشنیازی کردوە کە بۆ ماوی “10”دە ساڵ چالاکییە نەوەویەکانی ڕابگرێ بەرامبەر بە لابردنی سزاکانی لە سەریەتی و دەست کردنەوە لە جەم و جۆڵ لە هەموو ڕۆژهەڵاتی عەرەبیا ..و ئەوەش لە کاتێکا ڕووی دا..

“ڕەدس” ئەوە ئەگێڕێتەوە کە دوای لابردنی سزاکان لە سەری ئێران داهاتێکی زیاتر لە 400 چوارسەد ملیار دۆلاری دەستکەوت ، زیاتر لە 100 سەد ملیاری چوو بۆ پشتگیریی هێرشکانی خۆی لە سوریا و عێراق و یەمەن لوبنان و ئەفریقا و مەغریبی عەرەبی.. ئەوەی جێ ی سەرنجە ئەو بەشەیە کە “بن ڕەدس” لە کتێبەکەیا باس لە هەڵبژاردنەکانی ساڵی 2013 ی عێراق کە باس لەوە ئەکا “آیاد علاوی” لە هەڵبژاردنانەیا بردییەوە و ئەمە ئێرانییەکانی زۆر قەڵس کرد بۆیە هەڕەشەی ڕاگرتنی گفت و گۆ نهێنییەکانیان کردوە گەر “علاوی” ببێ بە سەرۆک وەزیران ، زۆر بە ڕوونی داوایان لە “ئۆباما” کردکە کارئاسانی بکا بۆ بە سەرخستنی “مالکی” بۆ دەسەڵات و پشتگیریی بکا ، ..ئەمەش هاتە دی..

نووسەری ئەم کتێبە ئەڵێ: ئەوە “مالکی”بوو فەرمانی کردنەوەی دەرگای زیندانەکانی دەرکرد تا بەکرێ گیراوە ئێرانییەکانی سەر بە “القاعیدة” هەڵبێن ، واتا ئەوانەی دواتر کاری دروست کردنی”داعش”یان پێ سپێرا و “مالکی”بوو کە بە ئەنقەست فەرمانی هەڵاتنی سوپای لە “موسڵ”دا و بە جێ هێشتنی کەل و پەل و عیتادی سەربازیی بە بەهای زیاتر لە 20 بیست ملیار دۆلار..هەر مالکی بوو بە ئەنقەست 600 شەش سەد ملیۆن دۆلاری لقی موسڵی بانکی ناوەندی هێشتەوە و بەمەش بەشداری کرد لە هاتنی 600 شەش سەد داعش لە ساڵی 2014 و پێداویستییەکانیان لە پارە و تەقەمەنی مسۆگەر کرا بۆ ئەوەی زنجیرەی داعش و ئێران دەست پێ بکا و ڕووداوەکان بە دڵی ئێران بێ..!! “ڕەدس” جەخت لەسەر ئەوە ئەکاتەوە کە “ئۆباما” ئاگای

لەوە بوە كە ئێران داعش ئەجوڵێنێ و چاوپۆشى لێ ئەكرد و بيانوەكەش ئەوەيەكە "ئۆباما" ئەيويست ماوەى دەسەڵاتى بە "ڕێككەوتن"ێك كۆتايى پێ بێنێ و كە پێناويا ئامادەى هەر باجێكە …و ئەمەش ساڵى 2015 ڕووى دا..

لە ساڵى 2013 هێرشە كيمياوييەكەى "الغوط" كرا و "ئۆباما" هەڕەشەى لێدانى هێزەكانى ڕژێمى سورياى كرد ، ئێران دەست بەجێ نامەيەكى هەڕەشەى نارد كە لە ووت و وێژەكان" مفاوەزات" ئەكشێتەوە ، نووسەرى كتێبى "جيهان وەك خۆى" دوو پاتى ئەكاتەوە كە دواى ئيمزا كردنى ڕێككەوتنە نەوەوي□كەى لە گەڵ ئێران "ئۆباما" بە ياريدەدەرەكانى ڕاگەيان : بە هيچ جۆرێ باسى مەلەفى سورى نەكەن و بە يەك ڕستە ووتى : ئيشەكەمان جێ بەجێ كرد…..!!

"""""""

((ئەم دەقە عەرەبييە لە" گوگڵ"ەوە وەرگيراوە))

كاريكاتێر.. گرفتار كاكەيى

بێ توانج..